

پژوهشکده مطالعات
اقتصادی و صنعتی شریف

بنیاد خلیلی

تحولات صنعت ایران

روندهای گذشته

پژوهشکده مطالعات
اقتصادی و صنعتی شریف

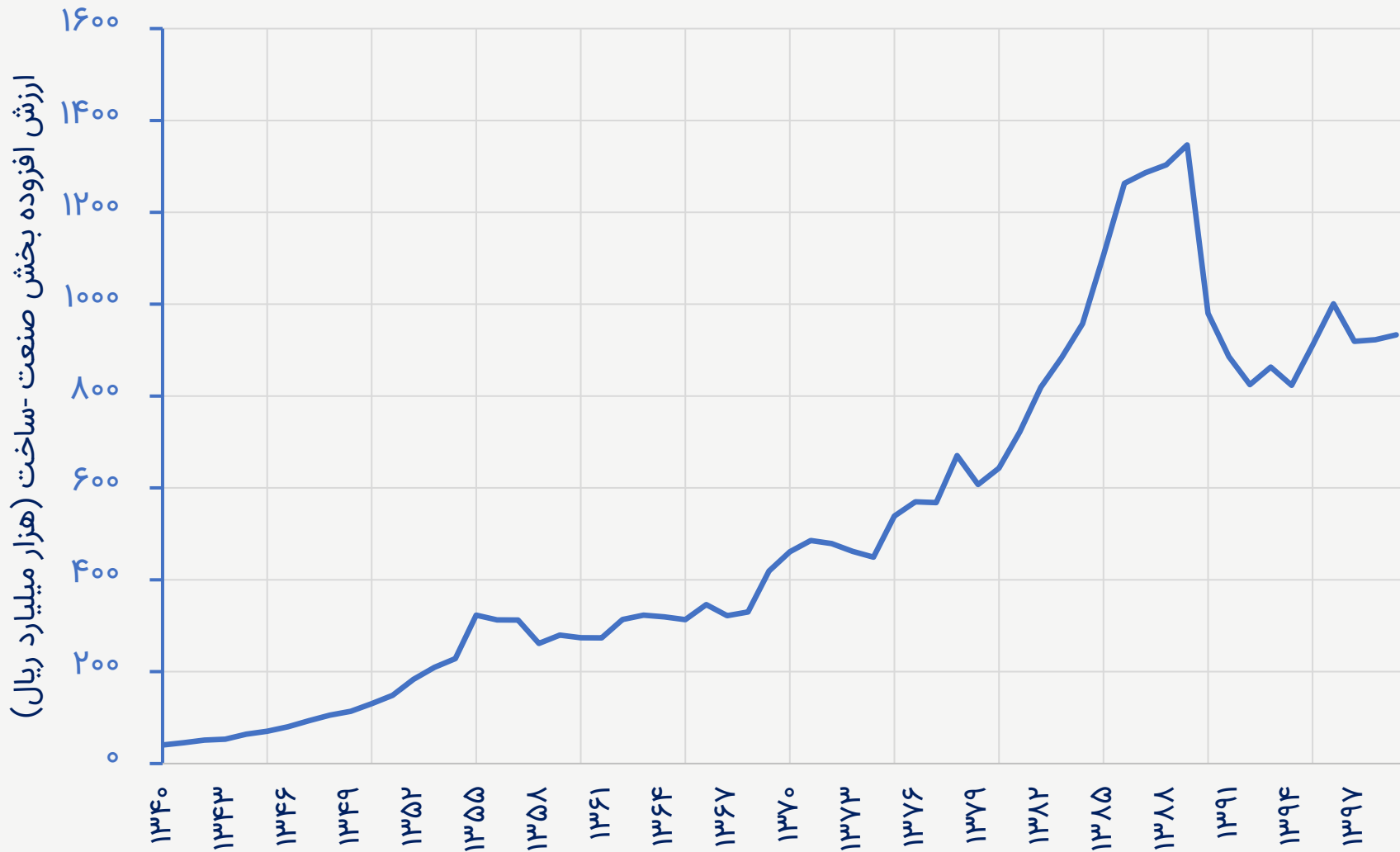
بنیاد خلیلی

مقدمه

فراز و فرود بخش صنعت
مقایسه با کشورهای محک

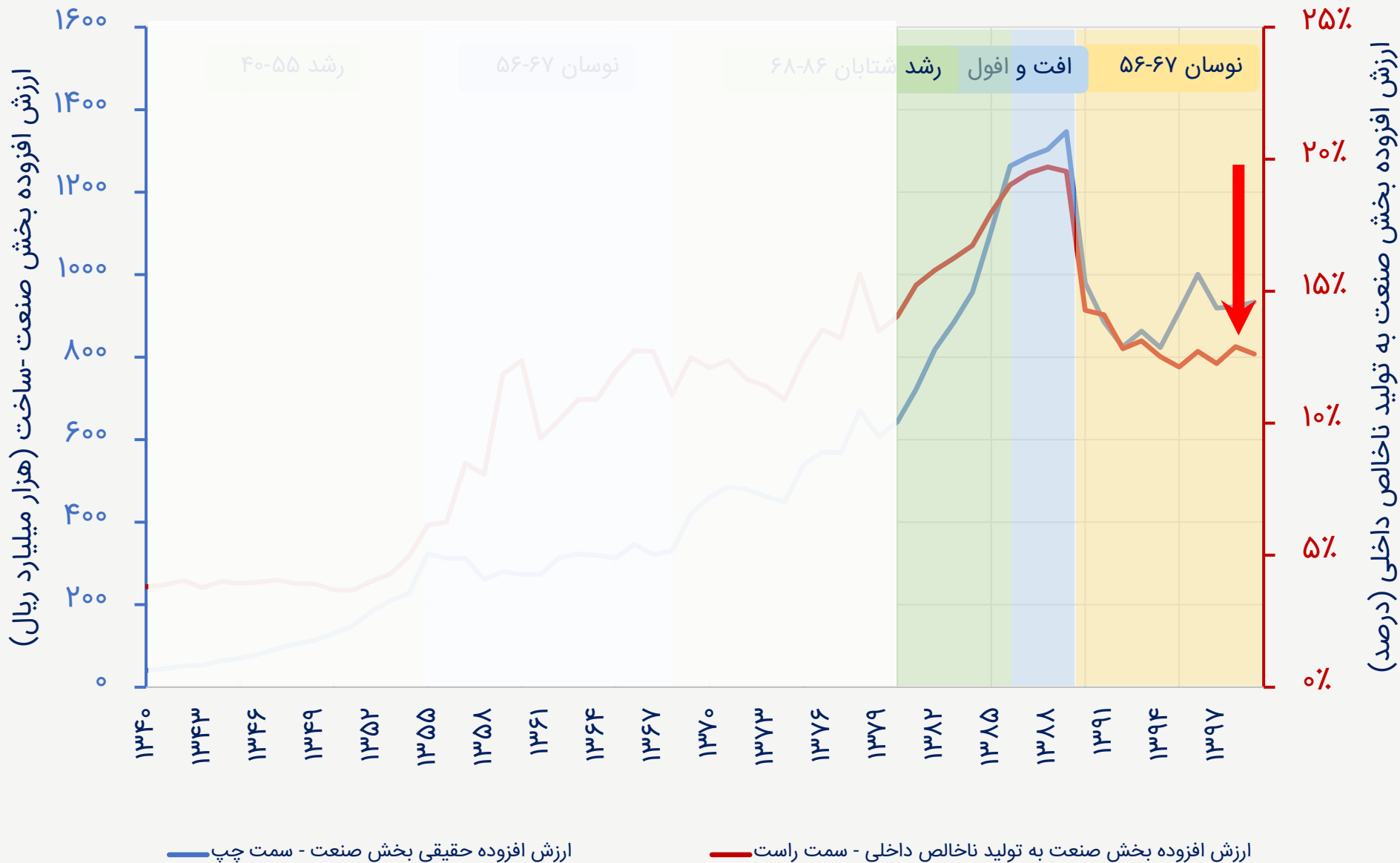

روند تولید
ناخالص داخلی و
ارزش افزوده
بخش صنعت -
سال پایه ۱۳۹۰

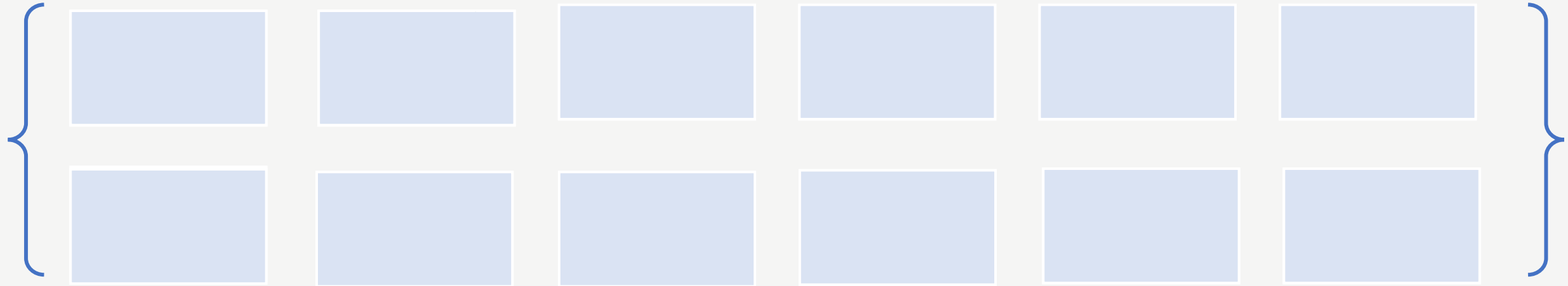

تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده بخش صنعت - پایه ۱۳۹۰

شاخص‌های صنعتی شدن

شاخص‌های صنعتی شدن - بهره‌وری

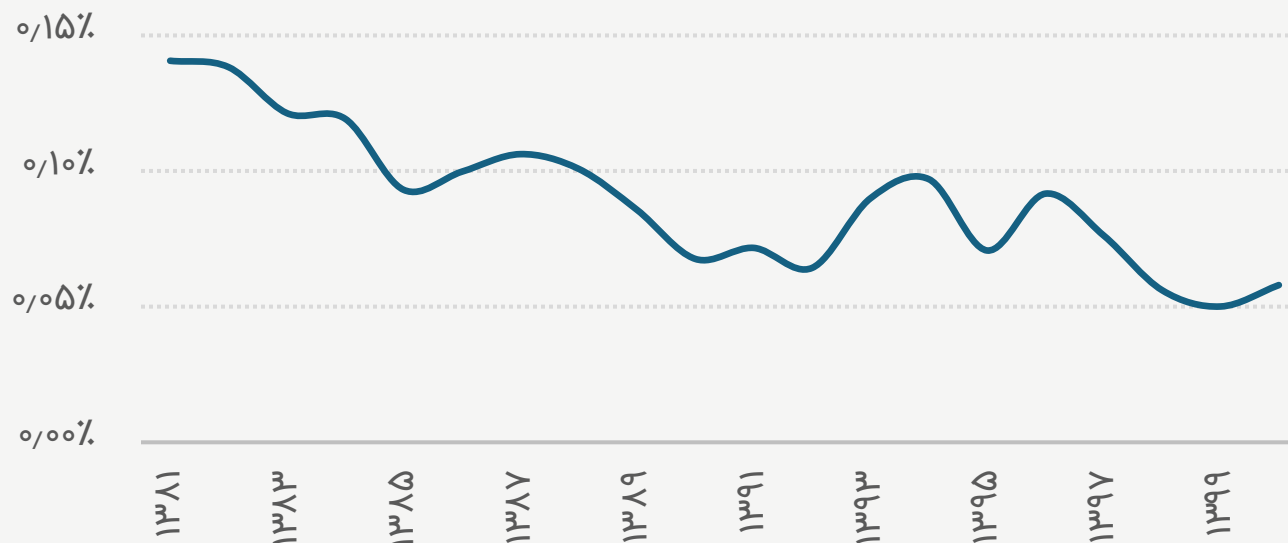
رشد شاخص بهره‌وری صنعت (درصد)	
دهه ۸۰	دهه ۹۰
۲/۶	-۰/۶

منبع: بانک مرکزی ج.ا.ا.

شاخص‌های صنعتی شدن - هزینه‌های تحقیق و توسعه

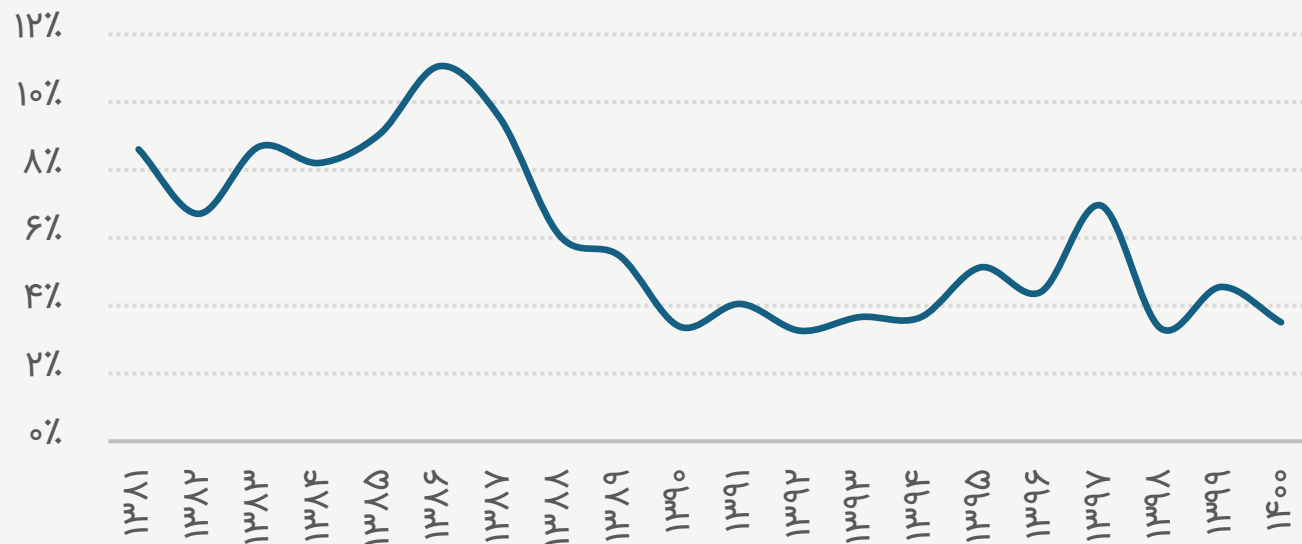

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

شاخص‌های صنعتی شدن - سرمایه‌گذاری

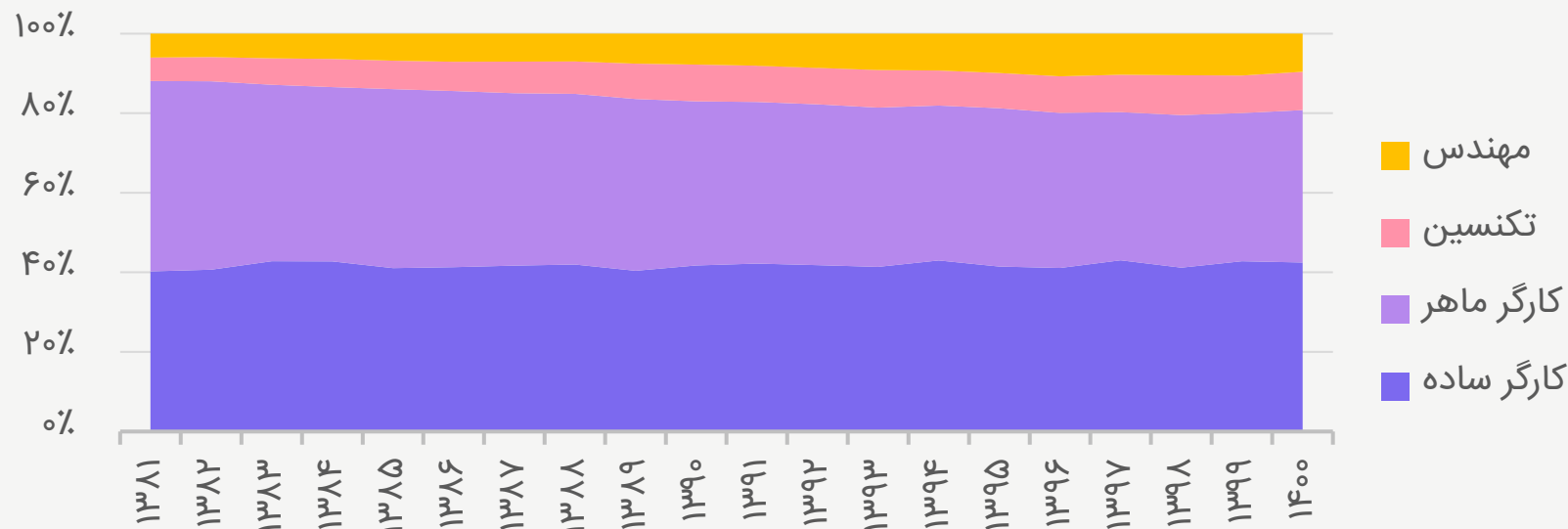

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

شاخص‌های صنعتی شدن - ترکیب مهارتی نیروی کار

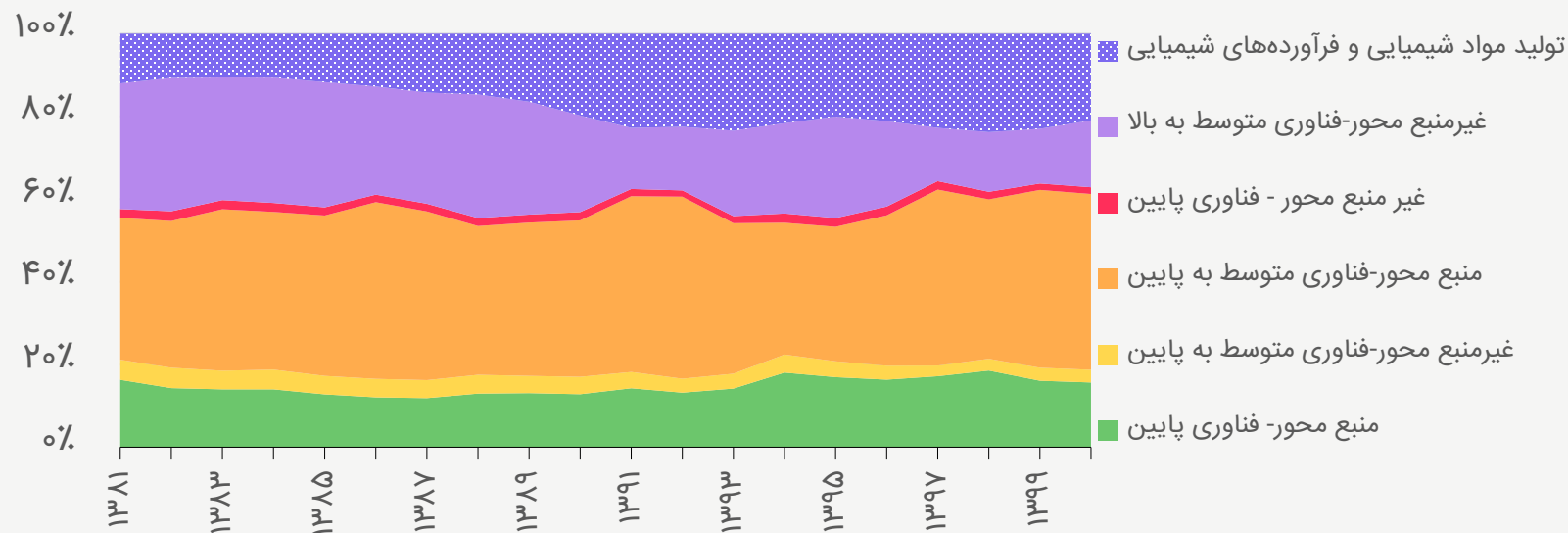

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

شاخص‌های صنعتی شدن - ترکیب تکنولوژی

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

کاهش سهم رشته
فعالیت‌های غیرمنبع محور
با تکنولوژی متوسط و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

ساختار مالکیت

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

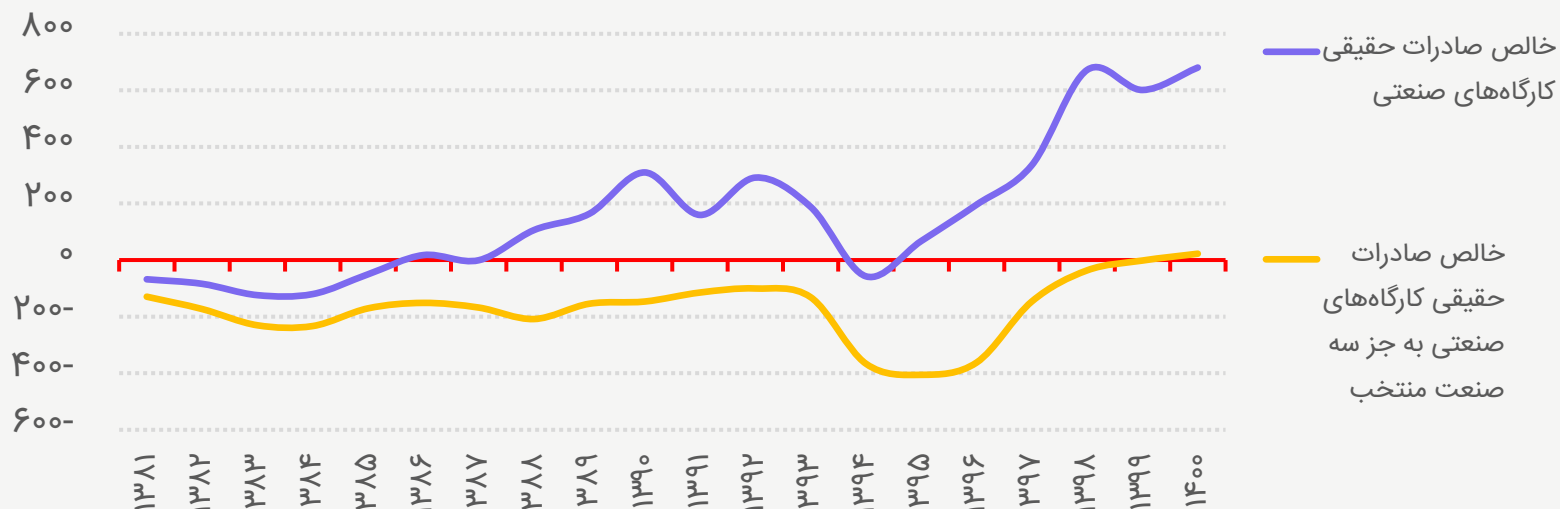
رشد نسبی صنایع
پر اشتغال

رشد متکی بر منابع
طبیعی

تقاضای خانوار
برای کالای صنعتی

توان ارزآوری

شاخص‌های صنعتی شدن - ارزش آوری صنعت

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز امار ایران

- حذف ۳ صنعت**
- «تولید فراورده‌های پالایش شده نفت»،
 - «تولید مواد شیمیایی اساسی، کودها و ترکیبات نیتروژن، پلاستیک و ...»
 - و
 - «تولید آهن و فولاد پایه»

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

رشد نسبی صنایع
غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط
و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

ساختار مالکیت

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

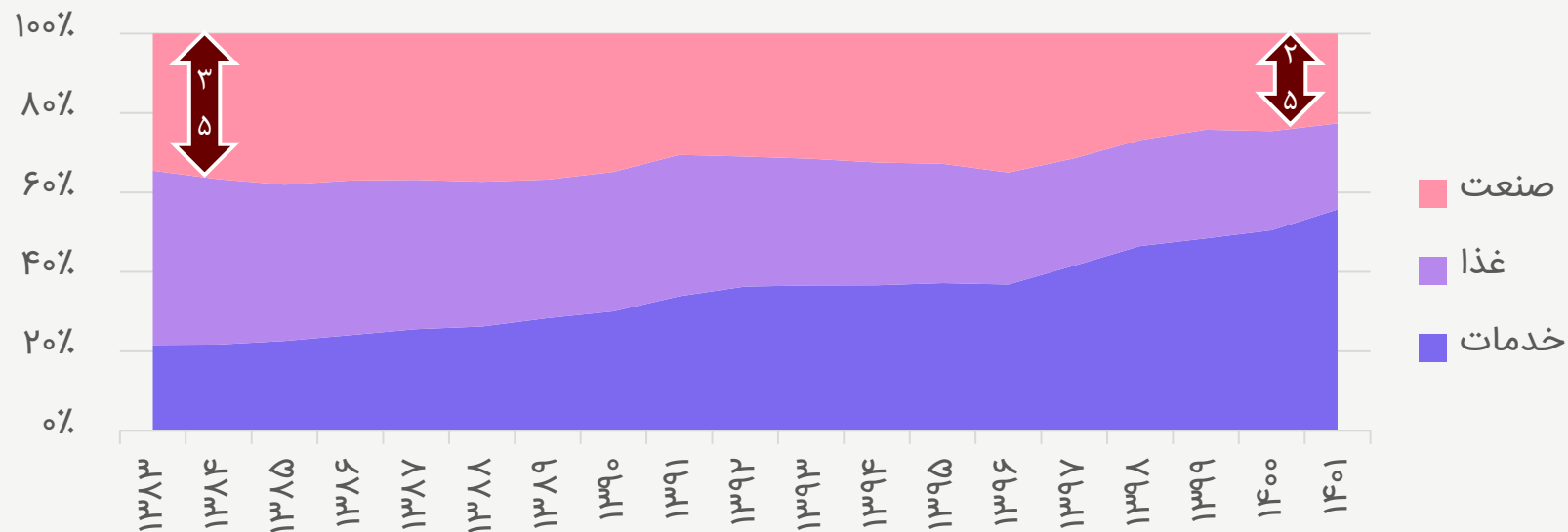
رشد نسبی صنایع
پر اشتغال

رشد متکی بر منابع
طبیعی

تقاضای خانوار
برای کالای صنعتی

کاهش توان
ارزش آوری صنعت

شاخص‌های صنعتی شدن - تقاضای صنعت

منبع: بودجه خانوار، مرکز آمار ایران

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

رشد نسبی صنایع
غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط
و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

ساختار مالکیت

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

رشد نسبی صنایع
پر اشتغال

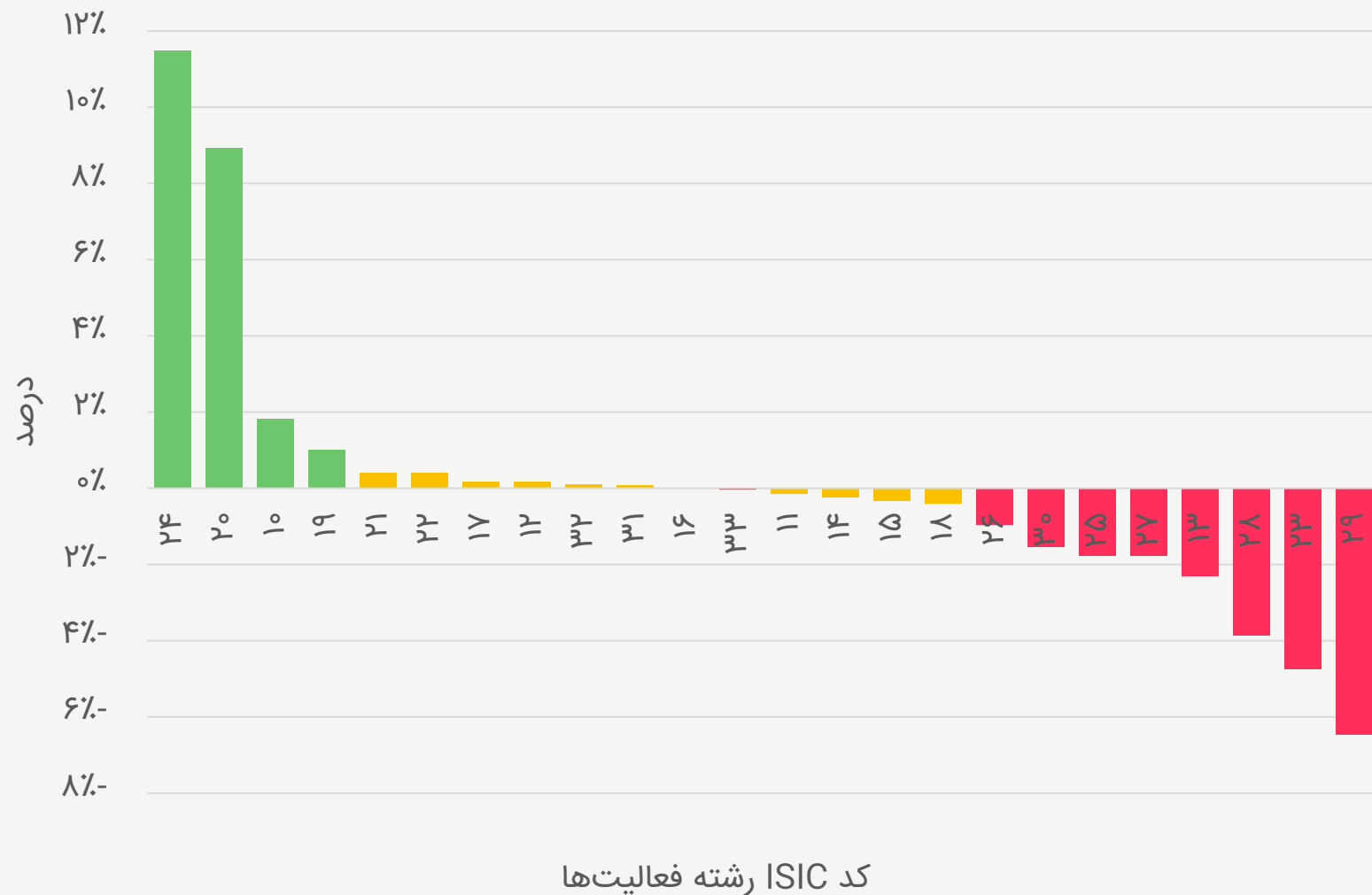
رشد متکی بر منابع
طبیعی

کاهش تقاضای
خانوار
برای کالای نهایی
صنعتی

توان ارزآوری

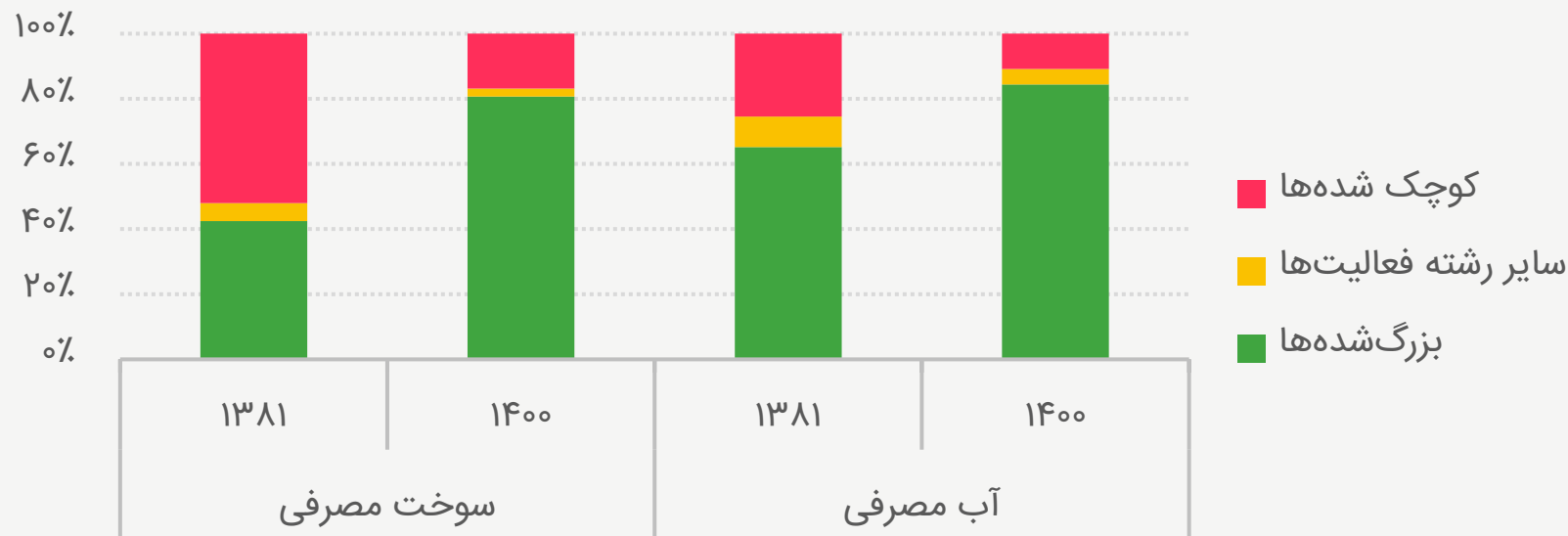
تغییر سهم ارزش
افزوده اسمی
رشته فعالیت‌ها
۱۳۸۱-۱۳۹۹ (واحد
درصد)

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

شاخص‌های صنعتی شدن - اتکای به منابع طبیعی

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

رشد نسبی صنایع
غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط
و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

ساختار مالکیت

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

رشد نسبی صنایع
پر اشتغال

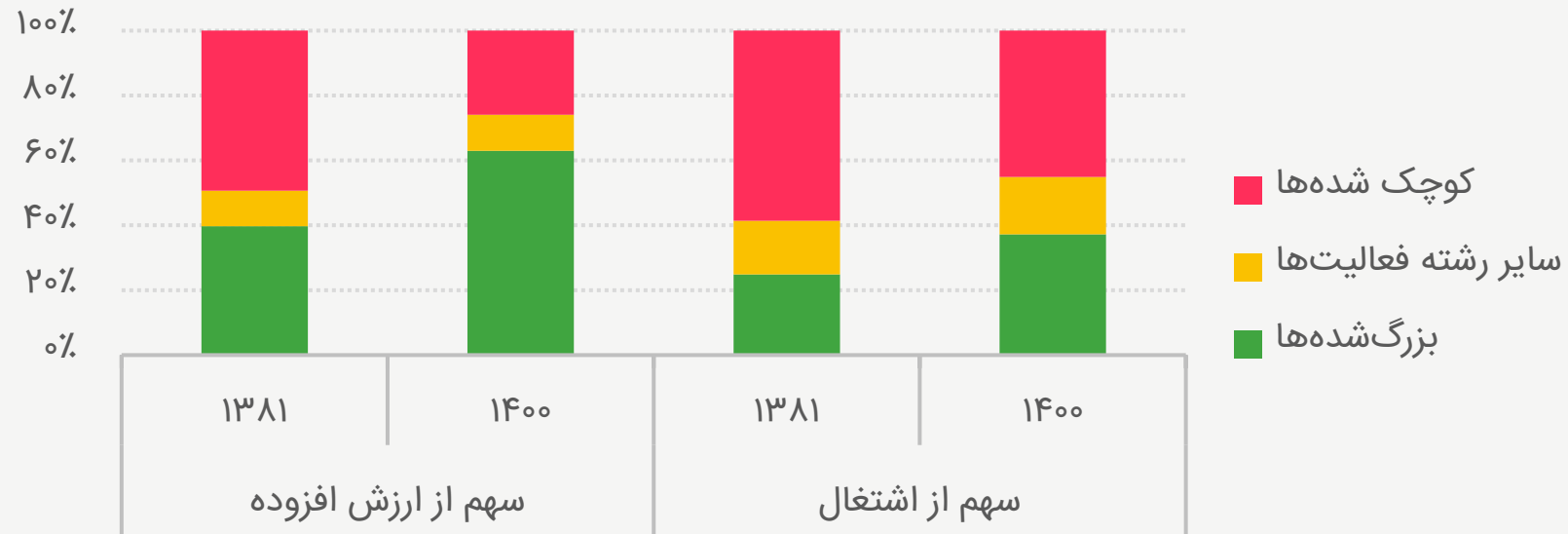
بزرگ شدن نسبی
رشته فعالیت‌های
متکی بر منابع
طبیعی

تقاضای خانوار
برای کالای صنعتی

توان ارزآوری

شاخص‌های صنعتی شدن - تغییر سهم رشته فعالیت‌ها

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

رشد نسبی صنایع
غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط
و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

ساختار مالکیت

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

**کوچک شدن نسبی
صنایع پر اشتغال**

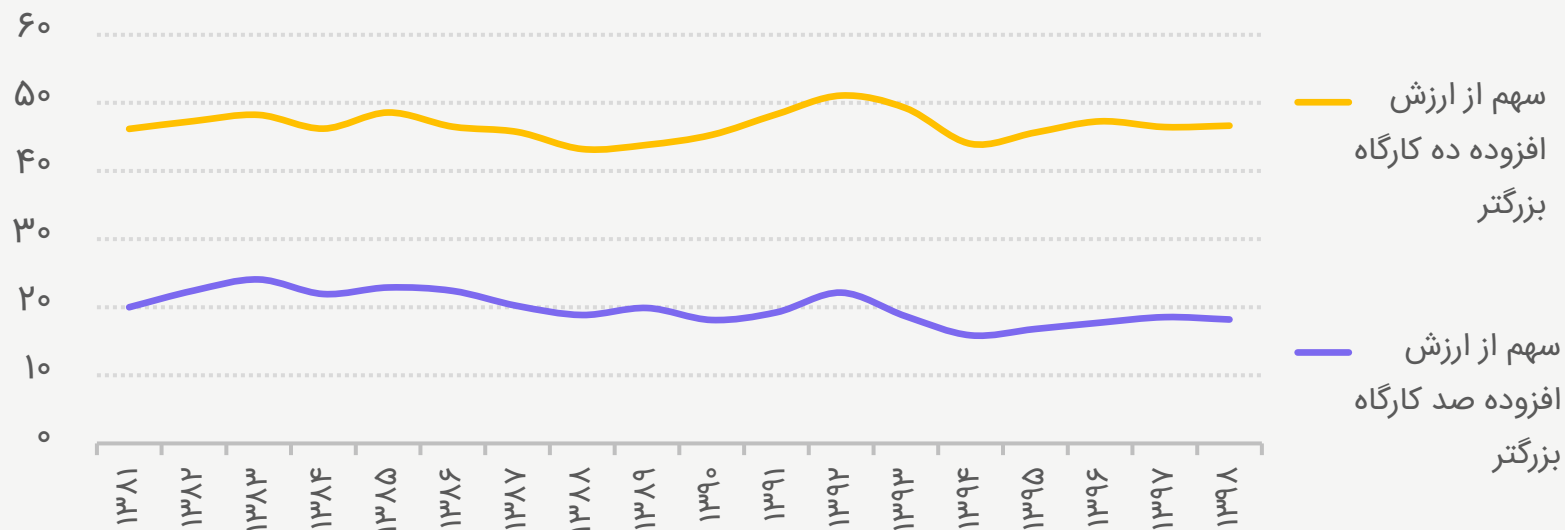
رشد متکی بر منابع
طبیعی

تقاضای خانوار
برای کالای صنعتی

توان ارزآوری

شاخص‌های صنعتی شدن - درجه تمرکز تولید در بنگاه‌ها

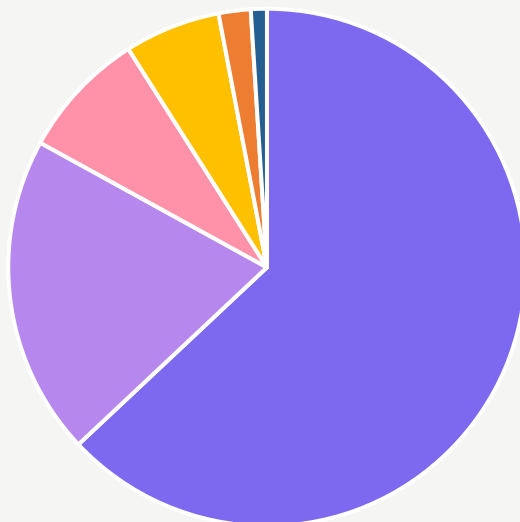

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

شاخص‌های صنعتی شدن – ساختار مالکیت

- دولتی (نفت و نیرو)
- خصوصی
- عمومی
- دولتی (سایر)
- حاکمیتی
- نظامی

پویایی شاخص
قیمت نسبی صنعت

رشد نسبی صنایع
غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط
و بالا

ترکیب مهارتی
نیروی کار

سرمایه‌گذاری

هزینه‌های
تحقیق و توسعه

رشد بهره‌وری

**افزایش مالکیت
غیردولتی و
غیرخصوصی**

میزان تمرکز در
بنگاه‌های بزرگ

رشد نسبی صنایع
پر اشتغال

رشد متکی بر منابع
طبیعی

تقاضای خانوار
برای کالای صنعتی

توان ارزآوری

شاخص‌های صنعتی شدن - وضع موجود

افزایش شاخص
قیمت نسبی صنعت

کاهش رشد نسبی
صنایع غیرمنبع‌محور
با تکنولوژی متوسط و
بالا

سکون ترکیب
مهارتی
نیروی کار

کاهش
سرمایه‌گذاری

کاهش هزینه‌های
تحقیق و توسعه

کاهش رشد
بهره‌وری

افزایش سهم
بخش غیرخصوصی
و **غیردولتی** در
ساختار مالکیت

بالاماندن میزان
تمرکز در بنگاه‌های
بزرگ

کاهش رشد نسبی
صنایع پر اشتغال

افزایش رشد متکی
بر منابع طبیعی

کاهش تقاضای
کالای صنعتی خانوار

کاهش توان
ارزآوری

آیا مشاهده ما مشابه روند طبیعی صنعت‌زدایی در
کشورهای صنعتی یا کشورهای دارای منابع طبیعی است؟

چهار گروه کشورهای محک به کار برده شده در مقایسه‌های آماری

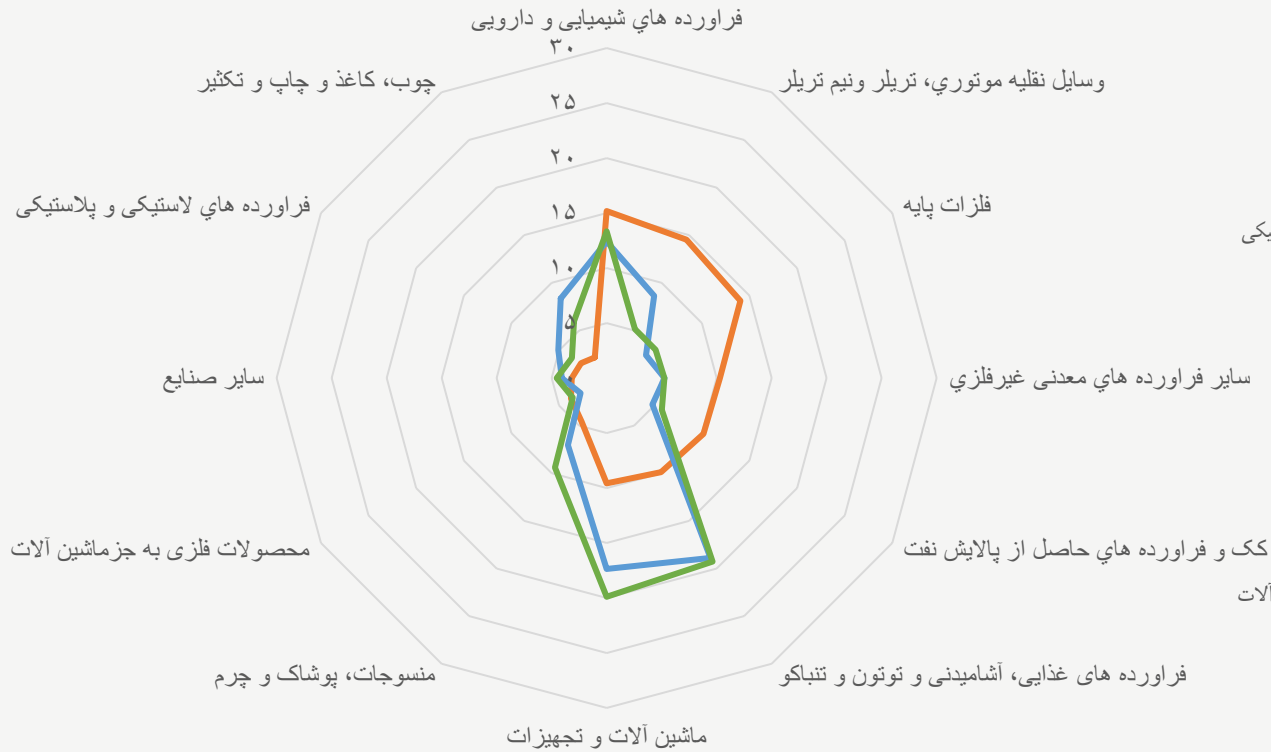
گروه ۱	گروه ۲	گروه ۳	گروه ۴
کشورهای نفتی	کشورهای نفتی صنعتی شده	کشورهای نوظهور غیرصنعتی	کشورهای نوظهور صنعتی
آذربایجان	اندونزی	امارات	بنگلادش
جمهوری کنگو	مکزیک	آرژانتین	چین
الجزایر	مالزی	ارمنستان	اتیوپی
اکوادور		برزیل	هند
عراق		شیلی	ایرلند
قزاقستان		کلمبیا	کامبوج
پاناما		مصر	کره جنوبی
قطر		نیجریه	فیلیپین
روسیه			لهستان
عربستان			سنگاپور
			تایلند
			ترکیه
			ویتنام

ترکیب صنعت – ایران و کشورهای محک

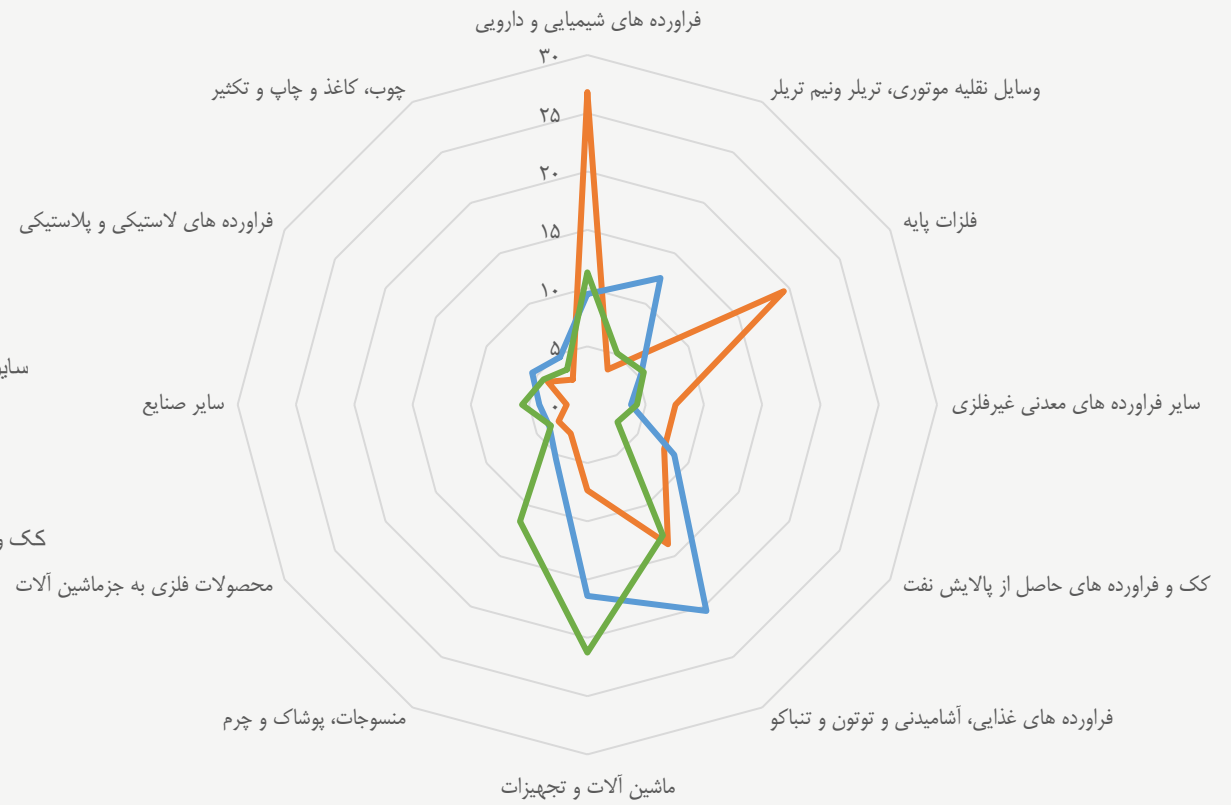
۱. ابتدای دهه ۱۳۸۰

ایران (نارنجی) دارای منابع طبیعی صنعتی شده (آبی) صنعتی (سبز)

ب. ابتدای دهه ۱۴۰۰

ایران (نارنجی) دارای منابع طبیعی صنعتی شده (آبی) صنعتی (سبز)

منبع داده: یونیدو

پژوهشکده مطالعات
اقتصادی و صنعتی شریف

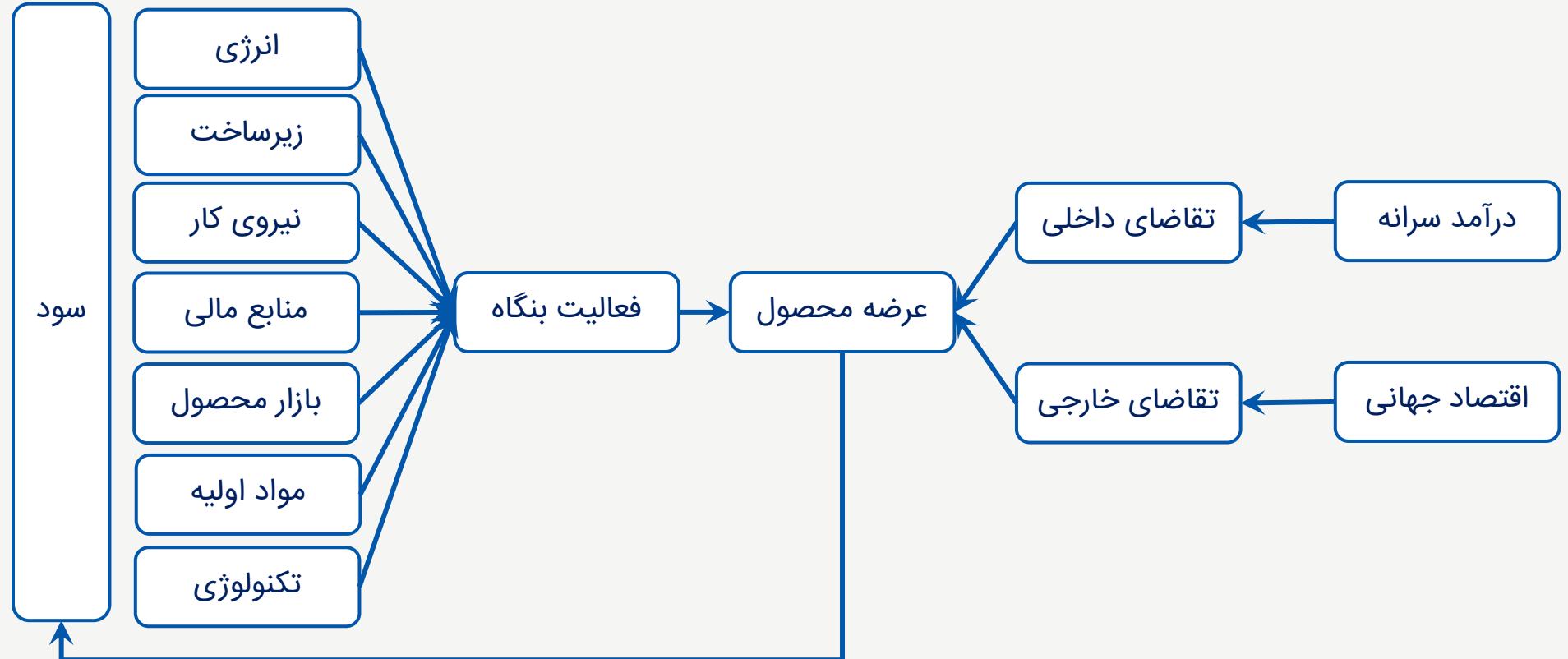

بنیاد خلیلی

تحولات بنگاه‌های صنعتی

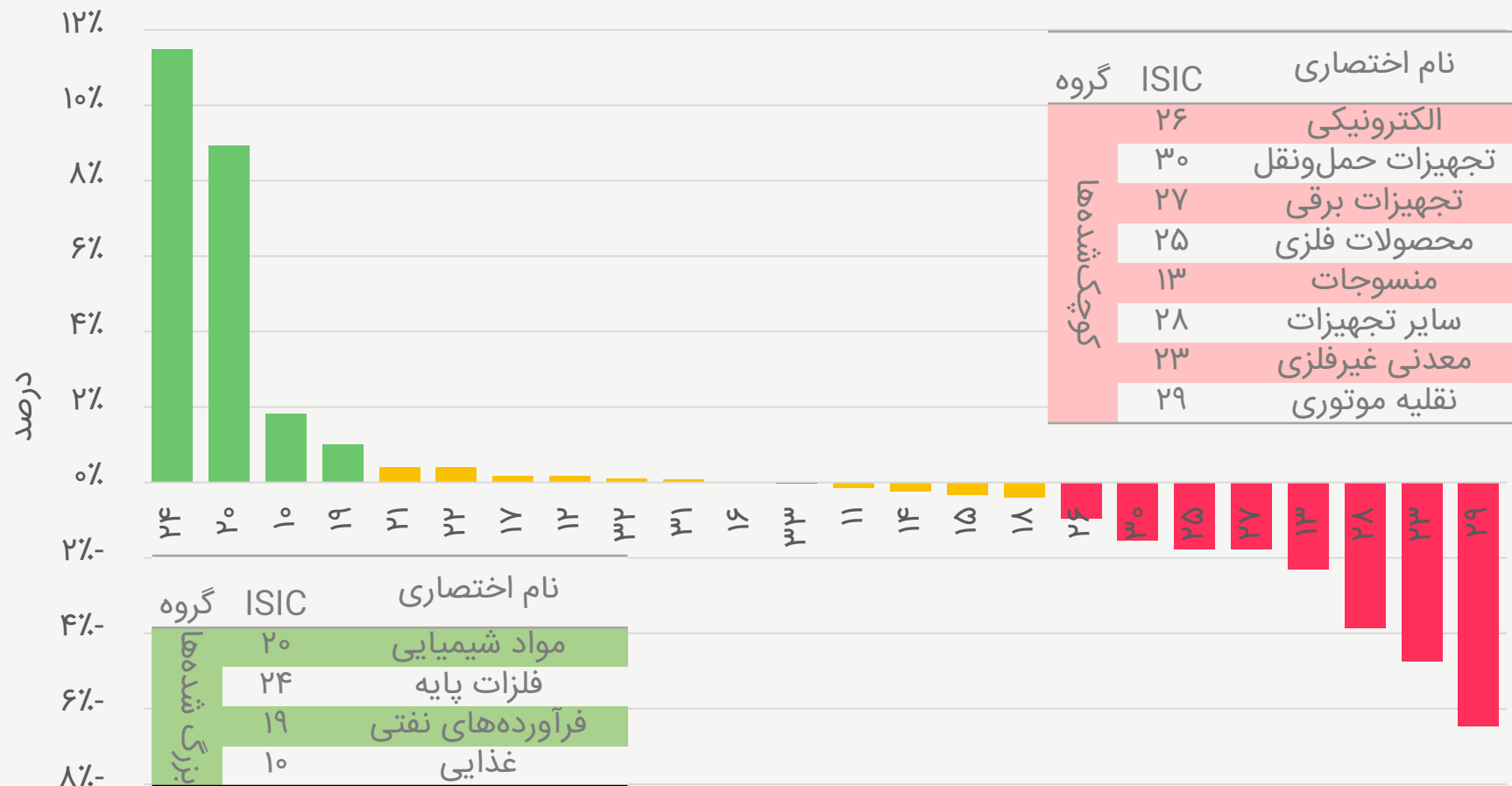
روندهای ۱۳۸۰-۱۴۰۰

عوامل موثر بر عملکرد بنگاه

تغییر سهم ارزش افزوده اسمی رشته فعالیتها ۱۳۸۱-۱۳۹۹ (واحد درصد)

ISIC رشته فعالیتها

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

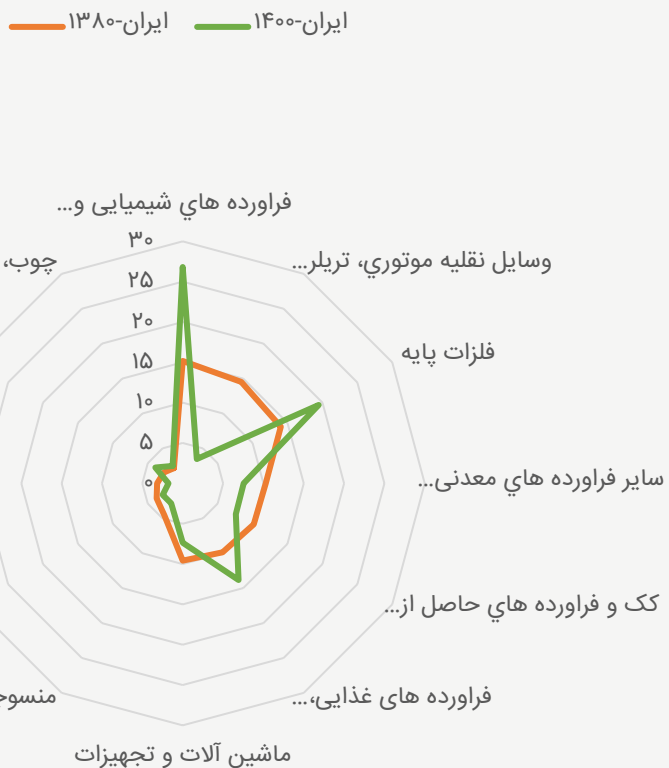

معرفی رشته فعالیت‌های دسته‌بندی شده

گروه	ISIC	نام اختصاری	وزن VA (۸۱)	وزن VA (۰۰)
بزرگ شده‌ها	۲۰	مواد شیمیایی	۰/۱۲	۰/۲۱
	۲۴	فلزات پایه	۰/۱۱	۰/۲۳
	۱۹	فرآورده‌های نفتی	۰/۰۹	۰/۱۰
	۱۰	غذایی	۰/۰۸	۰/۱۰
سایر	۲۲	پلاستیک	۰/۰۳	۰/۰۴
	۲۱	دارو	۰/۰۲	۰/۰۲
	۱۷	کاغذ	۰/۰۱	۰/۰۱
	۳۱	مبلمان	۰/۰۰	۰/۰۰
	۱۲	توتون	۰/۰۰	۰/۰۰
	۳۲	سایر مصنوعات	۰/۰۱	۰/۰۱
	۳۳	تعمیر ماشین‌آلات	۰/۰۰	۰/۰۰
	۱۶	چوب	۰/۰۱	۰/۰۰
	۱۱	آشامیدنی	۰/۰۱	۰/۰۱
	۱۴	پوشاک	۰/۰۱	۰/۰۰
	۱۵	چرم	۰/۰۱	۰/۰۰
	۱۸	چاپ	۰/۰۱	۰/۰۰
کوچک شده‌ها	۲۶	الکترونیکی	۰/۰۲	۰/۰۱
	۳۰	تجهیزات حمل و نقل	۰/۰۲	۰/۰۱
	۲۷	تجهیزات برقی	۰/۰۵	۰/۰۳
	۲۵	محصولات فلزی	۰/۰۵	۰/۰۳
	۱۳	منسوجات	۰/۰۵	۰/۰۲
	۲۸	سایر تجهیزات	۰/۰۷	۰/۰۳
	۲۳	معدنی غیرفلزی	۰/۱۱	۰/۰۷
۲۹	نقلیه موتوری	۰/۱۳	۰/۰۷	

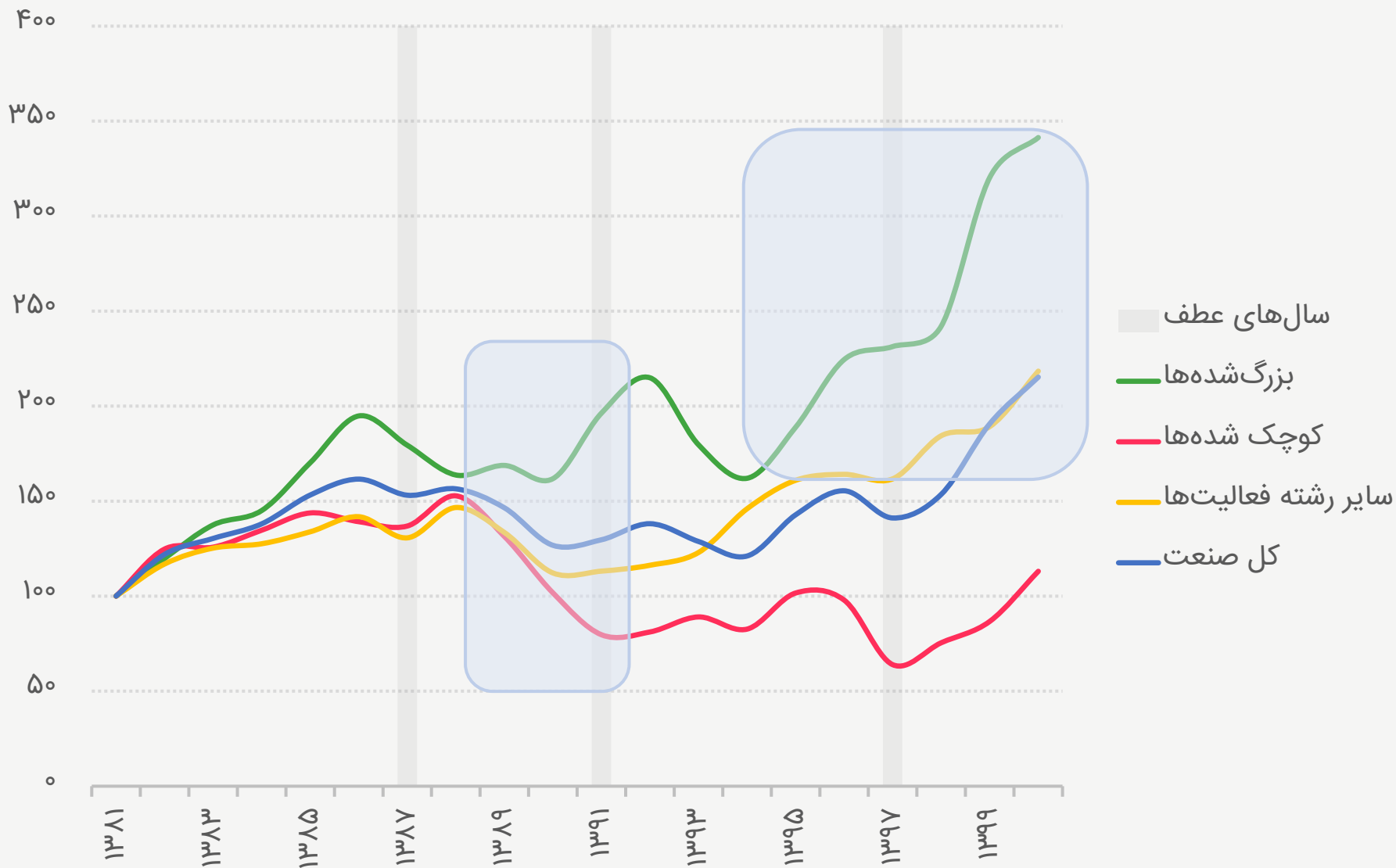
ترکیب صنعت - مقایسه ایران و کشورهای محک

منبع داده: یونیدو

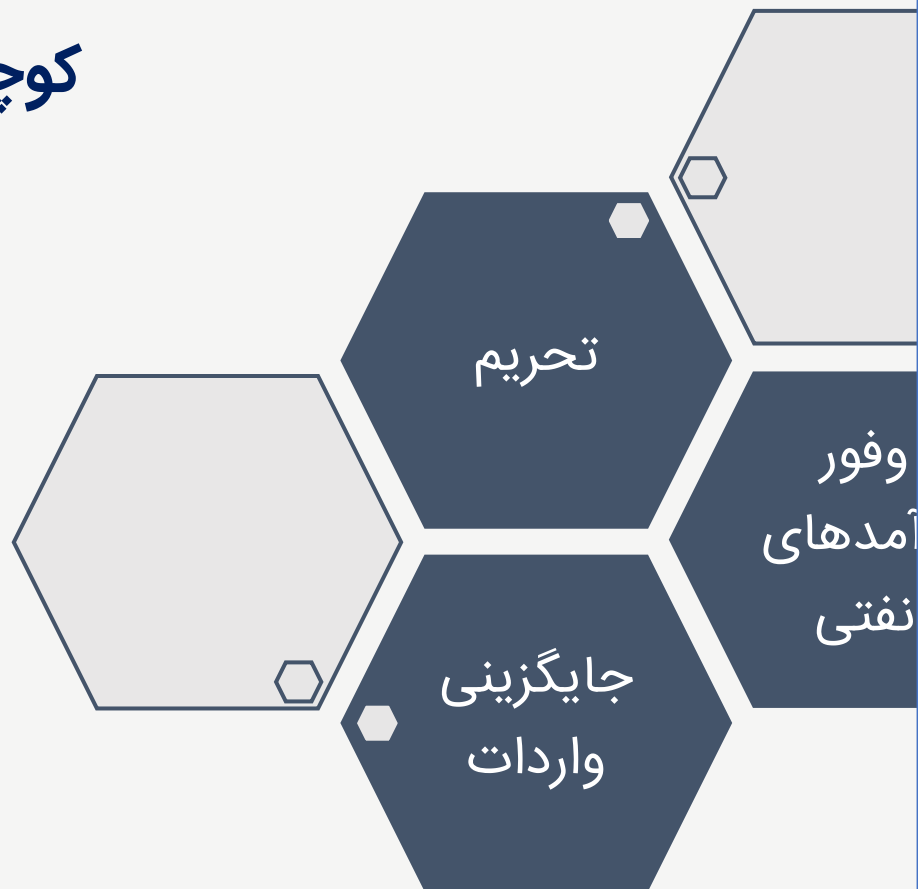
روند ارزش افزوده گروه‌ها (درصد)

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

کوچک شده‌ها

تحریم

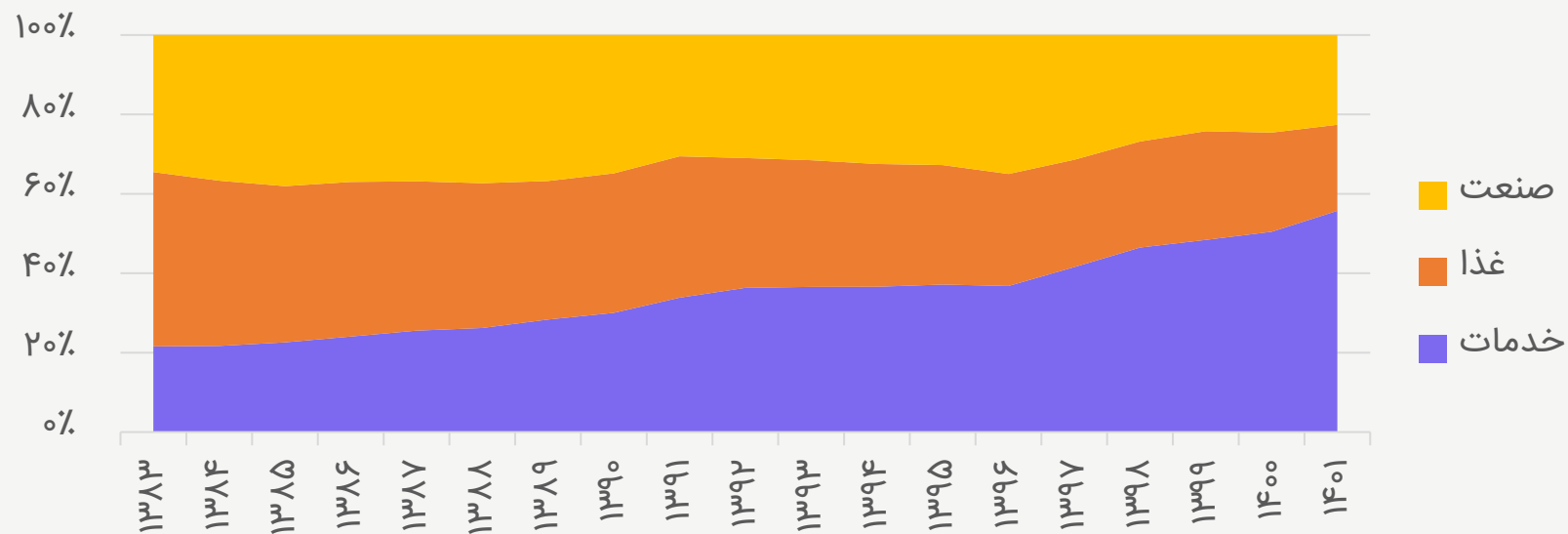
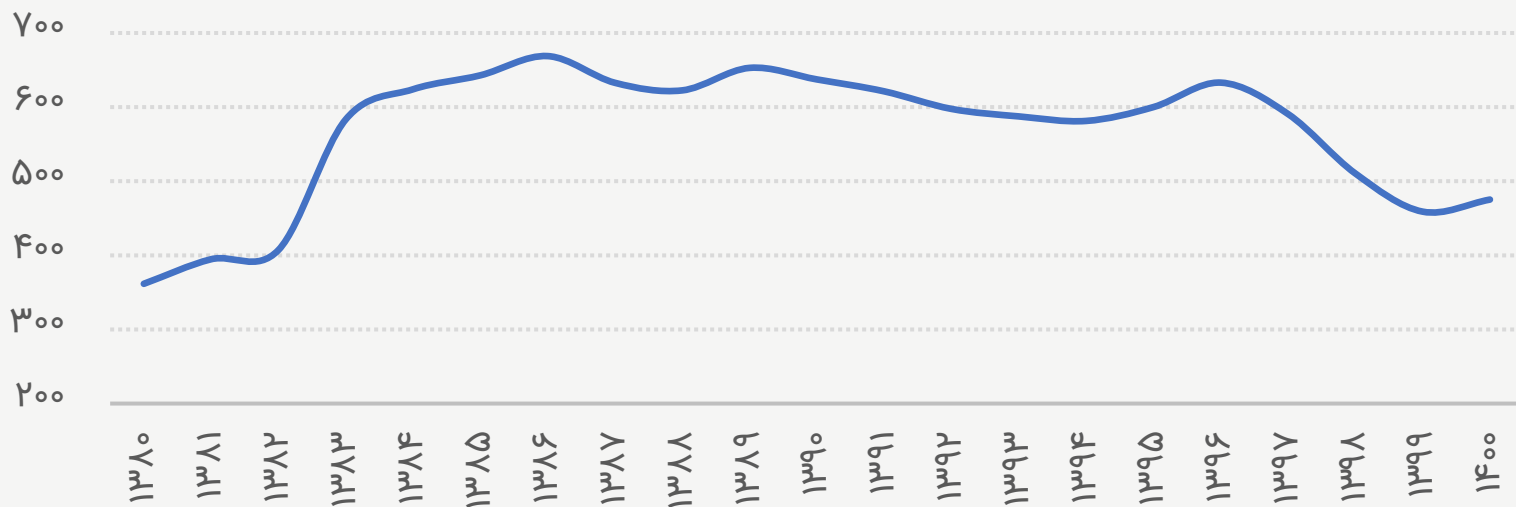
- کاهش درآمد سرانه و تقاضا
- تحریم محصولات و توقف صادرات
- افزایش **نااطمینانی**
- دسترسی به مواد اولیه و سرمایه‌ای
- سیاست‌ها و قوانین دولت

- در ایران به دلیل تورم بالا (و درک تورم به‌عنوان یک پدیده محلی) و بالا بودن قیمت تمام‌شده محصول این صنایع، **قیمت‌گذاری** روی محصول آن‌ها صورت می‌گیرد، که سودآوری فعالیت آن‌ها را مختل و وابستگی آن‌ها به حمایت‌های ارز، وام و انرژی را بیشتر می‌کند.
- تکمیل **پارادوکس حمایت** از صنایع نوزاد

معیشت خانوار -
 هزینه‌های
 حقیقی سرانه
 ماهانه، ۱۳۸۰-
 ۱۴۰۰

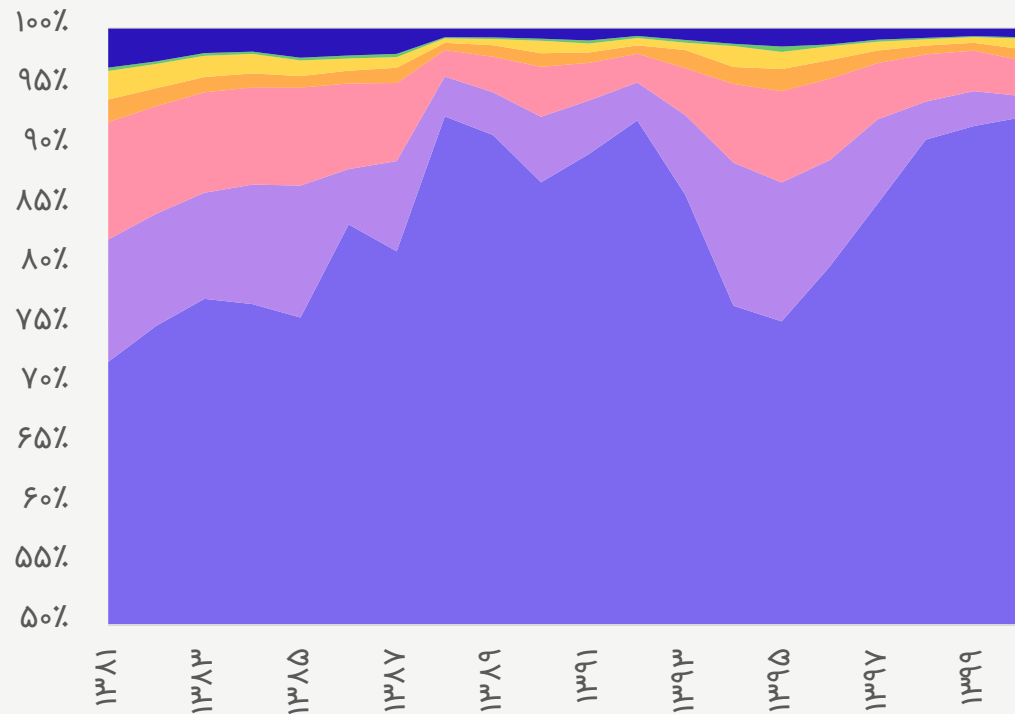
سهم حقیقی
 خدمات، خوراکی
 و تولیدات
 صنعتی از سبد
 خانوار

منبع: بودجه خانوار، مرکز آمار ایران

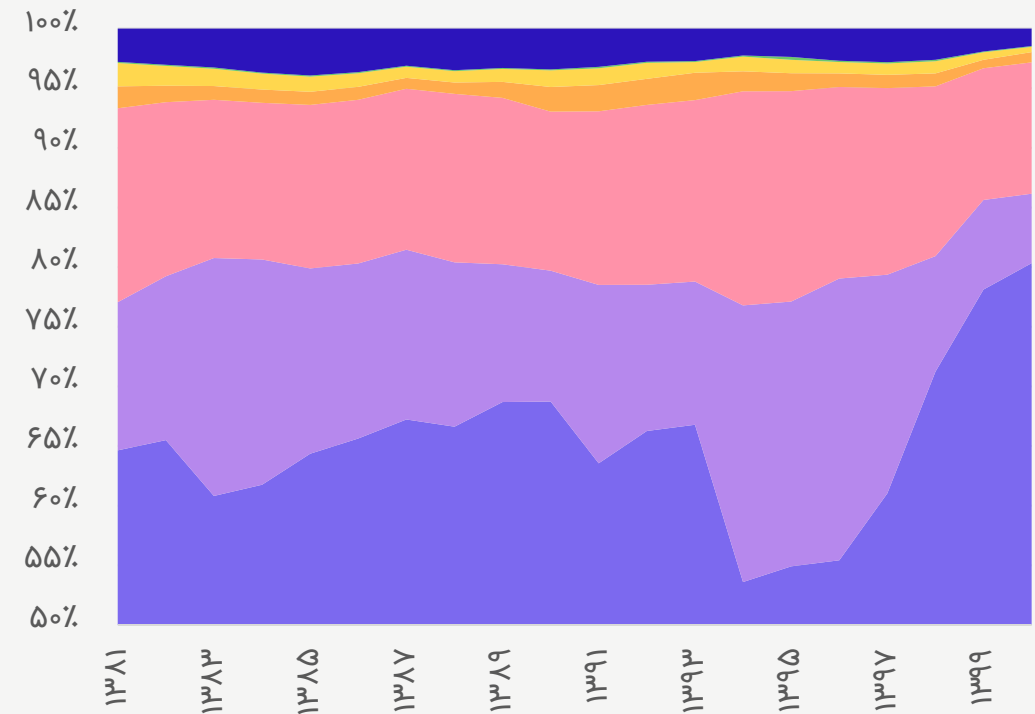
هزینه تولید به تفکیک اجزا

صنایع بزرگ شده

- مواد اولیه داخلی
- مواد اولیه خارجی
- دستمزد
- سوخت مصرف شده
- برق خریداری شده
- آب خریداری شده
- سایر هزینه‌های تولید

صنایع کوچک شده

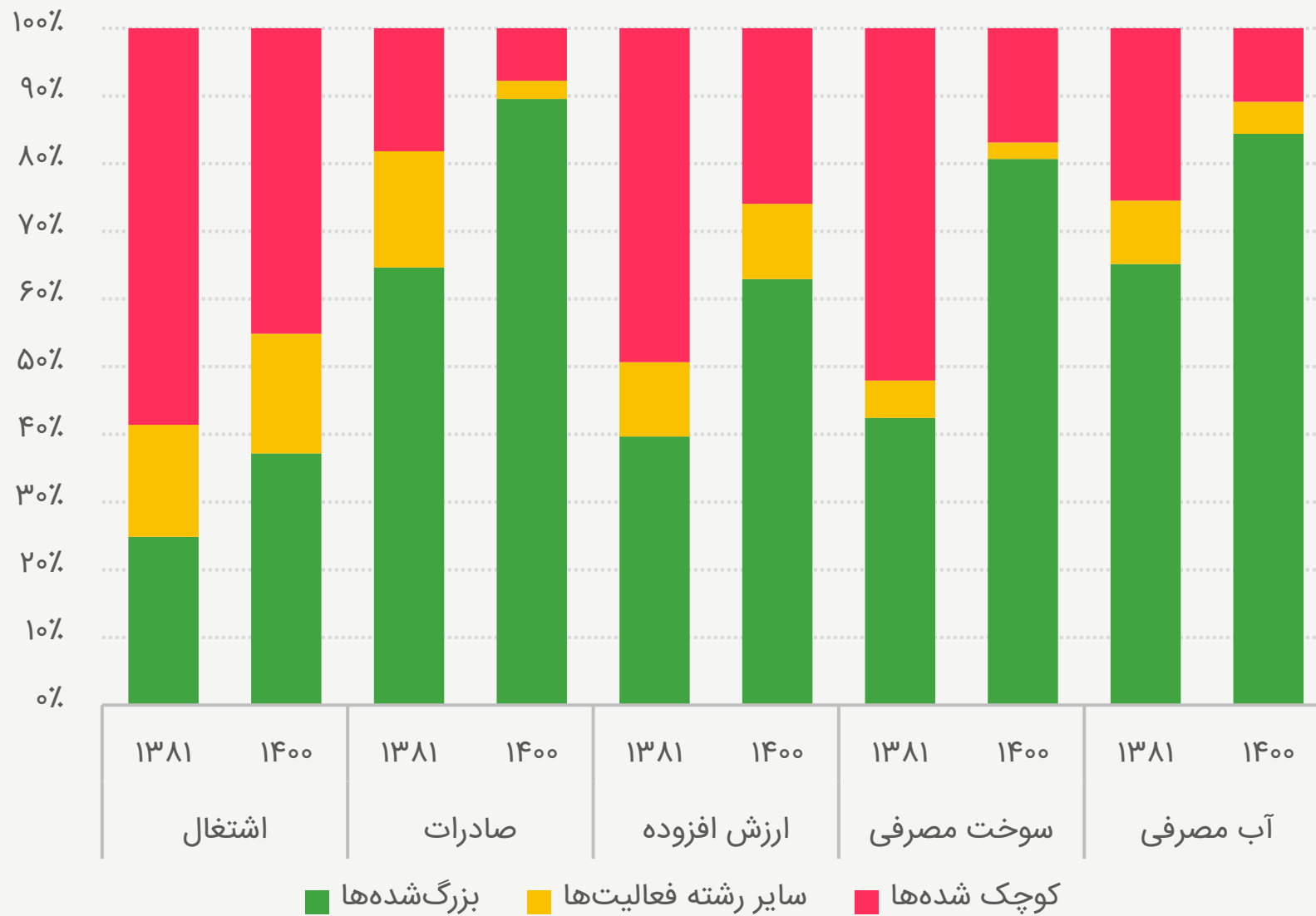

- مواد اولیه داخلی
- مواد اولیه خارجی
- دستمزد
- سوخت مصرف شده
- برق خریداری شده
- آب خریداری شده
- سایر هزینه‌های تولید

بزرگ شده‌ها

گروه	ISIC	نام اختصاری
بزرگ شده‌ها	۲۰	مواد شیمیایی
	۲۴	فلزات پایه
	۱۹	فرآورده‌های نفتی
	۱۰	غذایی

بزرگ شده‌ها

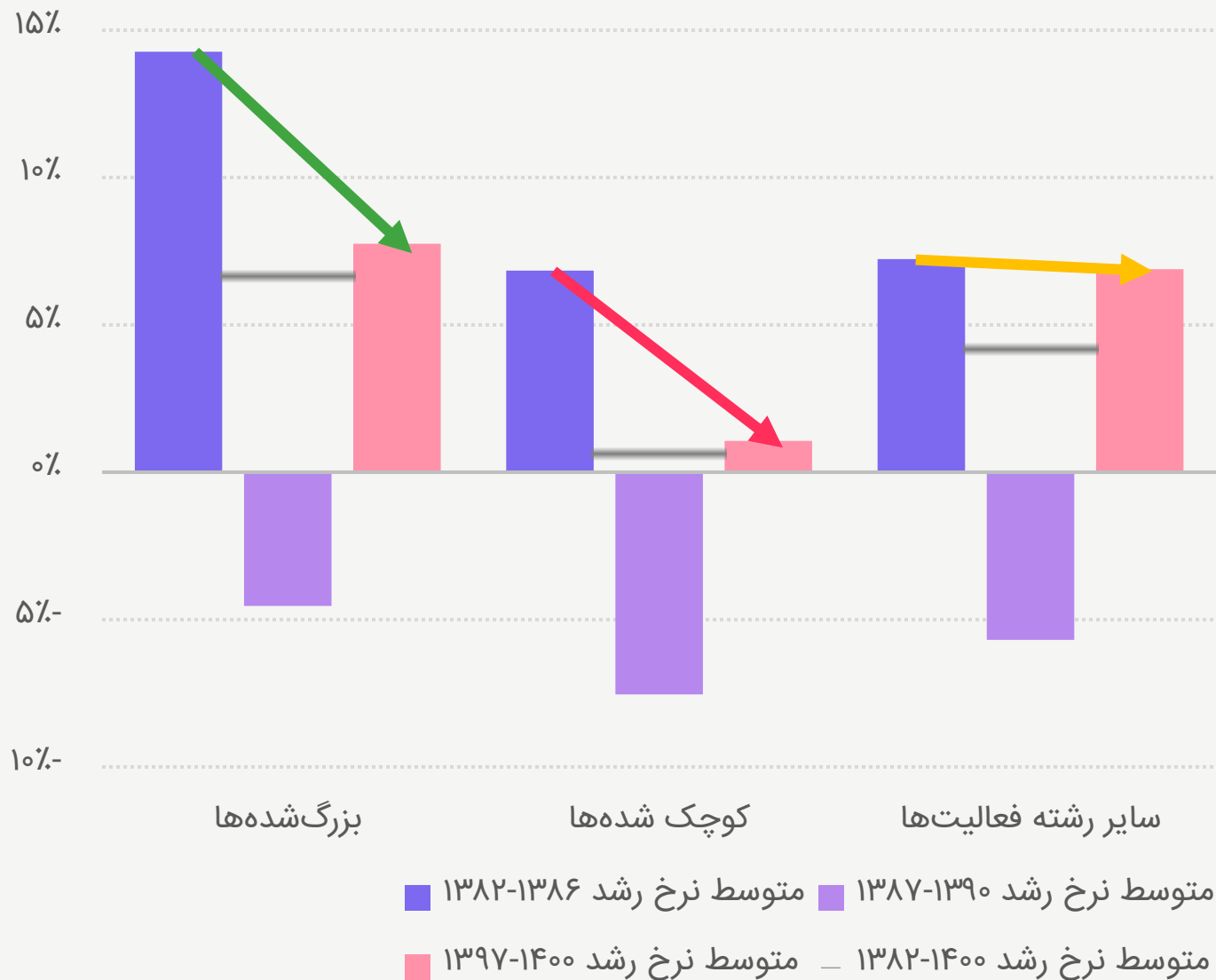

- وابستگی مستقیم این رشته فعالیت‌ها به منابع نفت و گاز،
- بهره‌مندی از انرژی و مواد اولیه ارزان در دوران وفور درآمدهای نفتی
- صادرکنندگی در دوران کمبود درآمدهای نفتی
- در عمل منابع انرژی را می‌گیرند و با تکنولوژی پایین یا متوسط تولید و صادر می‌کنند.

رشد ارزش افزوده حقیقی گروه‌ها (درصد) در دوره‌های زمانی مختلف،

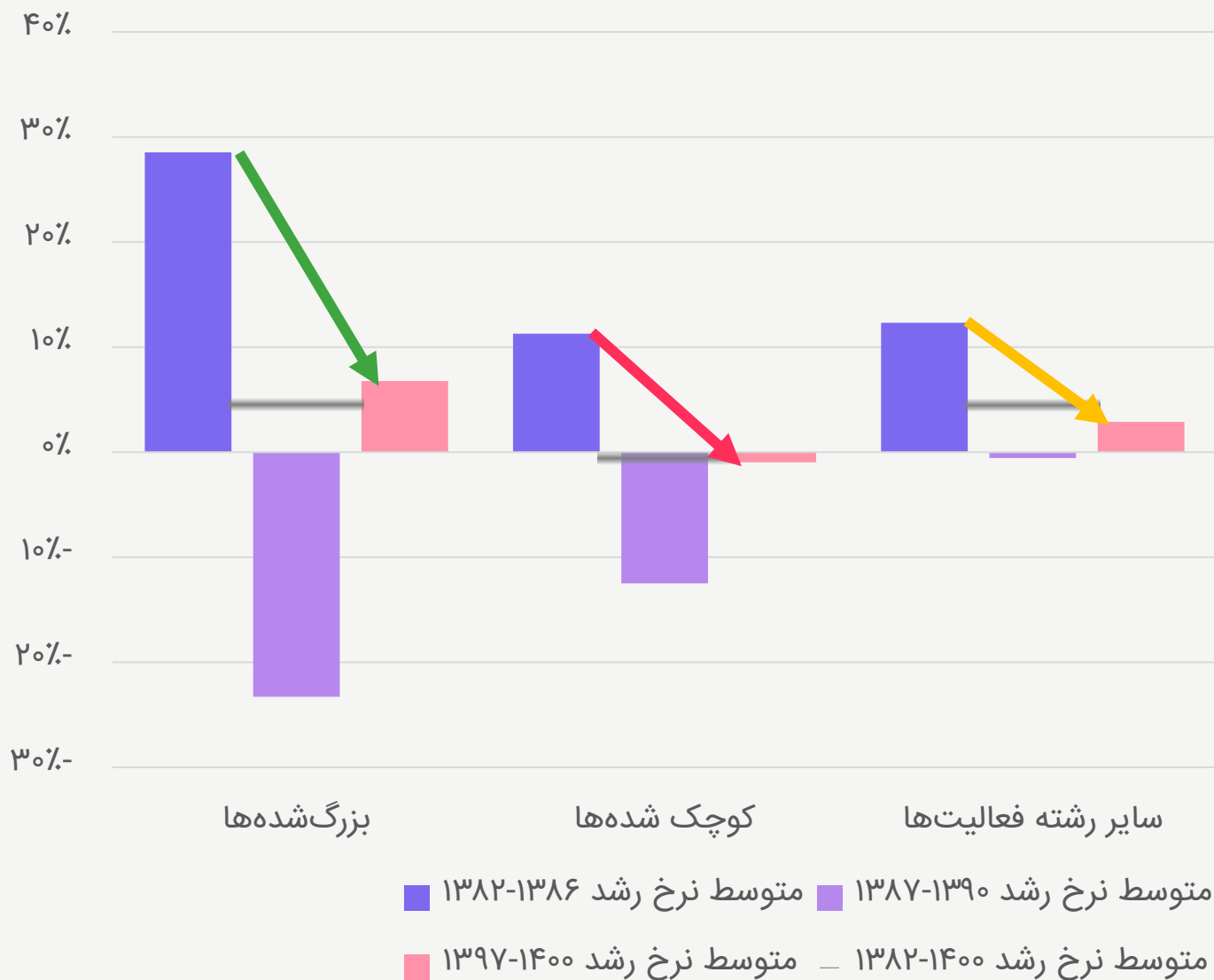
حقیقی شده با شاخص قیمت
تولیدکننده (۱۳۹۵=۱۰۰)

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

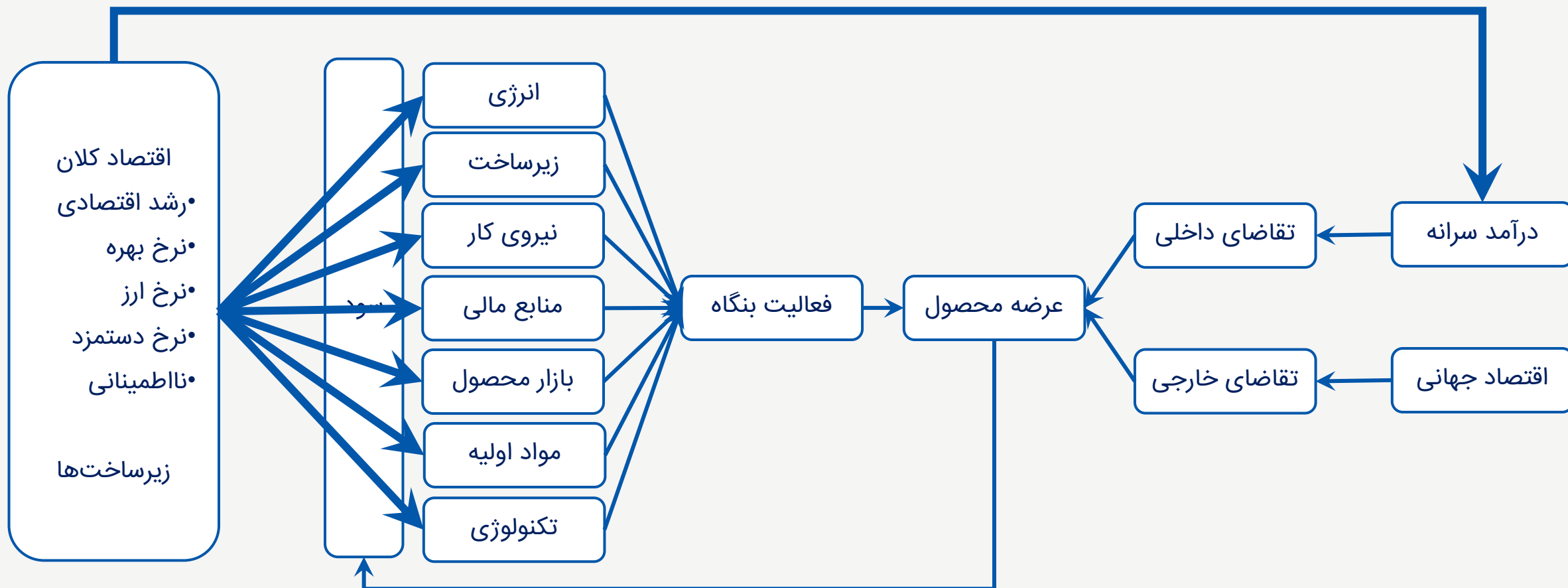

متوسط نرخ رشد سالانه شده سرمایه‌گذاری حقیقی برای گروه‌ها (درصد)

منبع: کارگاه‌های صنعتی، مرکز آمار ایران

عوامل موثر بر عملکرد بنگاه

صنعت در ایران **چطور** به این وضعیت رسیده است؟

از این **پس** چه مسیری را طی می کند؟

انستیتو مطالعات
اقتصادی و صنعتی شریف

بنیاد خلیلی